

Ośrodek Ochrony i Konserwacji Zabytków jest jedną ze specjalistycznych jednostek ochrony dóbr kultury, powołaną przez Ministra Kultury i Sztuki i wpisaną do rejestru Narodowych Instytucji Kultury. Działamy już 10 lat. Do końca 1995 roku do podstawowych zadań Ośrodka należało niesienie pomocy różnym jednostkom w zakresie ich ochrony i zabezpieczenia przed przestępczością i pożarem. Po reorganizacji w 1996 roku i rozszerzeniu zadań o nurt konserwatorski jako jedyna instytucja w kraju prowadzimy centralny katalog skradzionych i zaginionych dóbr kultury. Z naszej bazy danych korzystają policja i urzędy celne. Jednym z naszych zadań statutowych jest pomoc muzeom, obiektom sakralnym, bibliotekom (oddziały starodruków) w ich zabezpieczeniu przed przestępczością, a w przypadku kradzieży pomoc w poszukiwaniach utraconych dóbr. W tym zakresie ściśle współpracujemy z wieloma instytucjami w kraju i poza jego granicami.

Od wielu lat systematycznie giną co roku w wyniku kradzieży dziesiątki czy nawet setki obiektów zabytkowych. Część z nich udaje się odzyskać, choć czasami poszukiwania trwają latami. Aby jeszcze mocniej udokumentować potrzebę wzmożenia działań, które zapobiegłyby utracie dzieł kultury, by przybliżyć szerszemu ogółowi problem zabezpieczenia tego, co stanowi nasz dorobek kulturalny i podnieść efektywność starań o odzyskanie dzieł ukradzionych czy zaginionych, rozpoczęliśmy wydawanie czasopisma „Cenne, bezcenne, utracone”.

Rok 1997 rozpoczął się atakiem na zbiory prywatne. Od kilku lat nie zanotowano takiej serii. Właśnie tym stratom poświęcamy aktualne wydanie naszego katalogu. Pośrednio łączy się z nimi artykuł traktujący o zasadach dokumentacji zbiorów. Szczególniej uwadze polecamy go prywatnym kolekcjonerom. Jednym z podstawowych problemów z jakimi spotyka się policja w trakcie dochodzeń jest trudność w identyfikacji skradzionych dzieł sztuki. Jest doprawdy zadziwiające, że w tak wielu wypadkach pozostałością po kolekcji są skromne opisy, a wygląd poszczególnych przedmiotów musi odtwarzać rysownik. Straty wojenne to kolejny temat, który chcielibyśmy zasygnalizować. Wydawać by się mogło, że to bardzo odległa historia i zajmować się nimi należy jedynie w kontekście naukowej ewidencji, a nie poszukiwań i odzyskiwania. Praktyka pokazuje, że nawet po 50 latach od zakończenia wojny na międzynarodowych rynkach antykwarycznych pojawiają się rabowane w trakcie jej trwania dzieła. Czasami ich szybkie odzyskanie utrudniają przepisy prawa, ale są również przypadki szczęśliwego powrotu dzieł sztuki do prawowitych właścicieli. Straty wojenne to nie tylko skutki II wojny światowej. Na przykładzie wydarzeń, jakie miały miejsce na początku lat 90-tych w Chorwacji, chcemy przybliżyć współczesne zagrożenia. Organizacją pomocną przy poszukiwaniach zakrojonych na dużą skalę jest Międzynarodowy Rejestr Zaginionych Dzieł Sztuki (Art Loss Register), który jest kolejną międzynarodową instytucją przedstawianą na naszych łamach.

Mamy nadzieję, że poruszane tematy okażą się na tyle interesujące, że zaciekawia nie tylko specjalistów. Liczymy, że łamy pisma staną się platformą do wypracowania lepszej, a przede wszystkim skuteczniejszej współpracy pomiędzy instytucjami, dla których bezpieczeństwo i ochrona dóbr kultury należą do statutowych obowiązków. Prosimy o listy z uwagami i sugestiami tematów, które w Państwa opinii powinny zostać przedstawione szerzej i w wielu płaszczyznach. Wiemy, jak krępujące potrafią być przestarzałe i niezyciowe regulacje prawne. Oddanie ich pod publiczną ocenę może zaowocować pożądanymi zmianami. Zapraszamy wszystkich chętnych do współpracy i tworzenia pisma razem z nami. **Redakcja**

Nasz adres: Ośrodek Ochrony i Konserwacji Zabytków „Cenne, bezcenne, utracone” 00-461 Warszawa, Al. Ujazdowskie 6 tel/fax 621 04 45, 628 22 85 email: ookz@unicom.uni.com